

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.29.03.2023

Barbara Kwiatkowska
Naczelnik
Urzędu Skarbowego w Rybniku
Plac Armii Krajowej 3
44-200 Rybnik

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/010 - Zmiany podatkowe w ramach Polskiego Ładu oraz tarcz antyinflacyjnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Skarbowy w Rybniku, plac Armii Krajowej 3, 44-200 Rybnik ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Kwiatkowska, Naczelnik Urzędu Skarbowego w Rybniku ² , od 16 września 2021 r. Ireneusz Lepiarczyk, Naczelnik Urzędu Skarbowego w Rybniku, od 1 marca 2017 r. do 15 września 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie do wdrożenia przepisów ustawy z 29 października 2021 r. (Polskiego Ładu).2. Realizacja przez naczelnika urzędu skarbowego wybranych działań, w tym dotyczących rozliczenia zeznań za 2022 r., dokonywania nabycia sprawdzającego oraz wykorzystania instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie oraz danych za okresy wcześniejsze lub późniejsze mające bezpośredni związek z badanym zagadnieniem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Jacek Kordanowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/190/2023 z dnia 24 sierpnia 2023 r. oraz nr LKA/225/2023 z dnia 5 października 2023 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Urząd, Urząd Skarbowy.

² Dalej: Naczelnik, Naczelnik Urzędu.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia działania Urzędu w zakresie przygotowania do wdrożenia przepisów ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw⁵. Urząd dokonał analizy potrzeb szkoleniowych i przeprowadził pierwsze szkolenia już w sierpniu 2021 r., kilkanaście dni po ogłoszeniu projektu ww. ustawy. Łącznie pracownicy Urzędu wzięli udział w 108 szkoleniach. W 2021 r. odbyło się 17 szkoleń, w 2022 r. 77 szkoleń, a w I półroczu 2023 r. – 14.

Naczelnik Urzędu na bieżąco wzywała podatników do korygowania błędnych zeznań PIT z wykazaną kwotą nadpłaty za 2022 r. W 12 przypadkach na 80 367 (0,01% ogółu zeznań PIT złożonych za 2022 r.) stwierdzono, że nadpłata wynikająca z zeznania PIT za 2022 r. została zwrócona z opóźnieniem, co skutkowało wypłatą podatnikom odsetek w łącznej kwocie 2,1 tys. zł. W dziesięciu z ww. przypadków zwrot nadpłaty nastąpił z przyczyn zawinionych przez Urząd, po terminie, o którym mowa w art. 77 § 1 pkt 5a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, tj. po upływie 45 dni od dnia złożenia za pomocą środków komunikacji elektronicznej zeznania, o którym mowa w art. 73 § 2 pkt 1 ww. ustawy (zeznanie rocznego - dla podatników podatku dochodowego).

W stosunku do wszystkich dziesięciu przypadków zwrotów nadpłaty podatku po terminie Naczelnik Urzędu, zgodnie z pkt III.4.3.5. Wytycznych⁶, wszczęła postępowania wyjaśniające w celu ustalenia przyczyn i osób winnych przekroczenia terminu zwrotu nadpłaty.

W Urzędzie prawidłowo dokumentowano nabycia sprawdzające, z których część odbywała się w terminach wskazanych przez Izbę Administracji Skarbowej w Katowicach⁷ w ramach akcji mandatowych. W czterech na 13⁸ poddanych badaniu przypadków, z opóźnieniem od jednego do 194 dni⁹, następowała weryfikacja informacji o przypadkach dokonywania sprzedaży z pominięciem kasy rejestrującej, jakie wpływały do Urzędu za pośrednictwem Krajowego Telefonu Interwencyjnego¹⁰.

W jednym na dziewięć poddanych badaniu przypadków wydanie postanowienia o zatwierdzeniu tymczasowego zajęcia ruchomości¹¹ nastąpiło po upływie 96 godzin od momentu podpisania protokołu TZR przez funkcjonariusza dokonującego zajęcia, tj. niezgodnie z art. 94z ust. 2 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej¹², w związku z art. 96n § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹³. W trakcie kontroli NIK, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach stwierdził nieważność postanowienia zatwierdzającego ww. tymczasowe zajęcie ruchomości. Urząd osiągnął planowany poziom wartości mierników stopnia realizacji celów wyznaczonych przez Dyrektora IAS w Katowicach, dotyczących weryfikowania obowiązków podatników w zakresie ewidencjonowania sprzedaży na kasach rejestrujących.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. poz. 2105, ze zm., dalej: ustawa Polski Ład albo Polski Ład.

⁶ Wytyczne Ministerstwa Finansów do organizacji prac urzędów skarbowych w zakresie obsługi zeznań podatkowych dla podatku dochodowego od osób fizycznych za 2022 rok z grudnia 2022 r.

⁷ Dalej: IAS w Katowicach.

⁸ W przypadku których obowiązywał termin przeprowadzenia nabyć sprawdzających.

⁹ Zgodnie z punktem 3.4. Wytycznych Zastępcy Szefa Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie nabycia sprawdzającego weryfikacja zgłoszenia z KTI miała nastąpić do pięciu dni roboczych.

¹⁰ Dalej: KTI.

¹¹ Dalej: tymczasowe zajęcie ruchomości lub TZR.

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 615, ze zm. Dalej: ustawa o KAS.

¹³ Dz. U. z 2022 r., poz. 479, ze zm. Dalej: upea.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁴ kontrolowanej działalności.

OBSZAR

1. Przygotowanie do wdrożenia przepisów ustawy z 29 października 2021 r. (Polskiego Ładu)

1.1. Zgodnie § 31 pkt 8 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu¹⁵ oraz § 32 pkt 8 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu¹⁶ do obowiązków wszystkich pracowników należało dokonywanie bieżącej analizy zmian przepisów prawa z zakresu wykonywanych zadań i podnoszenie swoich kwalifikacji poprzez uczestnictwo w szkoleniach i samokształcenie.

(akta kontroli str. 38, 414)

Naczelnik przeprowadził rozpoznanie potencjalnych potrzeb w zakresie przeszkolenia pracowników, w związku z wdrożeniem zmian podatkowych w ramach ustawy Polski Ład, na początku sierpnia 2021 r. Analiza przeprowadzona została podczas roboczego spotkania, w którym brało udział kierownictwo komórek obsługi bezpośredniej. Jak wyjaśniła Zastępca Naczelnika Urzędu: (...) *Na spotkaniu omawiane były zmiany w systemie podatkowym, które mają nastąpić w 2022 r. W związku z tym dokonano analizy potrzeb szkoleniowych w zakresie objęcia szkoleniami w pierwszej kolejności pracowników komórek obsługi bezpośredniej.*

(akta kontroli str. 399)

Analizy przygotowania pracowników do wdrożenia ustawy Polski Ład były kontynuowane również podczas spotkań na początku 2022 r.

(akta kontroli str. 395-397)

Naczelnik Urzędu wskazała, że: (...) *w wyniku dyskusji ustalono, że wszystkim pracownikom Urzędu zapewnić należy możliwość udziału w formach doskonalenia podnoszących ich kwalifikacje w zakresie Polskiego Ładu. Zakres organizowanych form doskonalenia obejmował szkolenia wewnętrzne, podczas których bardziej doświadczony pracownik dzielił się wiedzą z pozostałymi pracownikami. Pracownikom udostępniono również on-line szereg webinarów organizowanych przez Izbę Administracji Skarbowej w Katowicach, Ministerstwo Finansów we współpracy z Krajową Szkołą Skarbowości oraz szkolenia e-learningowe na Platformie Atena-2. Naczelnik wskazała również, że z powyższych spotkań roboczych nie sporządzano dokumentacji, a pracownicy w okresie objętym kontrolą nie zgłaszali trudności w dostępie do wydarzeń podnoszących kwalifikacje w zakresie Polskiego Ładu.*

(akta kontroli str. 7-8)

Naczelnik dodała, że po konsultacjach z kierownictwem Urzędu ustalono, że: (...) *Zakres przeprowadzanych szkoleń winien obejmować m.in.: zmiany w skali podatkowej w ramach PIT, likwidację odliczenia składki na NFZ, ulgę dla klasy średniej, ulgę dla pracujących seniorów, ulgę dla rodzin 4+, przeciwdziałanie nielegalnemu zatrudnianiu oraz płaceniu pod stołem.*

Jak wyjaśniła, szkoleniami objęci zostali pracownicy Działu Obsługi Bezpośredniej, Pierwszego Działu Czynności Analitycznych i Sprawdzających oraz Działu Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług, którzy nie zgłaszali trudności w dostępie do wydarzeń podnoszących kwalifikacje w zakresie Polskiego Ładu. Ponadto Naczelnik wyjaśniła, że: (...) *pracownicy wskazanych wyżej komórek organizacyjnych*

¹⁵ Wprowadzonego zarządzeniem nr 89/2019 z 30 października 2019 r. Dyrektora IAS w Katowicach

¹⁶ Wprowadzonego zarządzeniem nr 28/2022 z 23 lutego 2022 r. Dyrektora IAS w Katowicach.

na bieżąco dzielili się wiedzą, wyjaśniali wątpliwości, wyrażali opinie i uwagi. Przekazywali informacje również przy wykorzystaniu tradycyjnych źródeł komunikacji – kontakt e-mailowy czy spotkanie bezpośrednie.

(akta kontroli str. 7-9)

1.2. Pierwsze szkolenie dotyczące Polskiego Ładu, w którym uczestniczyli pracownicy komórek obsługi bezpośredniej Urzędu, odbyło się 8 sierpnia 2021, tj. 13 dni po pojawieniu się na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji projektu tej ustawy. Kolejne szkolenia odbywały we wrześniu 2021 r., w którym przeprowadzono sześć szkoleń, w październiku 2021 r., w którym przeprowadzono dwa szkolenia, w listopadzie 2021 r., w którym przeprowadzono jedno szkolenie oraz grudniu 2021 r., w którym przeprowadzono siedem szkoleń. Osiem z organizowanych szkoleń było szkoleniami wewnętrznymi a pozostałe¹⁷ były szkoleniami przeprowadzonymi w formie webinarów.

W Urzędzie, w związku ze zmianami podatkowymi wprowadzanymi ustawą Polski Ład, przeprowadzono łącznie 108 szkoleń. Szkolenia były organizowane przez Ministerstwo Finansów, IAS w Katowicach oraz kierowników działów Urzędu¹⁸. Szkolenia nie podlegały ocenie uczestników.

(akta kontroli str. 44-49)

Cykl szkoleń zainicjowany przez Zastępcę Naczelnika Urzędu w zakresie planowanych zmian podatkowych rozpoczął się szkoleniem w dniu 8 sierpnia 2021 r. Szkolenie przeprowadzono dla pracowników Działu Obsługi Bezpośredniej i obejmowało tematykę dotyczącą zmian w przepisach podatkowych od 1 stycznia 2022 r. w zakresie: karty podatkowej, nowych ulg dla biznesu, zmian w amortyzacji podatkowej, składek zdrowotnych, ulgi rehabilitacyjnej, obowiązku przekazywania ksiąg, odszkodowań zwolnionych z PIT, nowej kwoty wolnej od podatku i progów podatkowych, stawek ryczałtu oraz ulgi na dzieci.

Szkolenia były również prowadzone na bieżąco w okresie obowiązywania Polskiego Ładu i zakończyły się w dniu 27 czerwca 2023 r. Po wejściu w życie przepisów ustawy Polski Ład, tj. 1 stycznia 2022 r., odbyło się 91 szkoleń pracowników¹⁹, Urzędu w tym zakresie.

(akta kontroli str. 44-49)

Jak wyjaśniła Naczelnik Urzędu: (...) szkolenia przeprowadzano na bieżąco, w pełnym zakresie, w taki sposób, aby merytorycznie przygotować pracowników do udzielenia wsparcia oraz obsługi podatników i płatników w zakresie wdrożenia obowiązujących przepisów w zakresie Polski Ład.

Ponadto Naczelnik wskazała, że: (...) nie wystąpiły rozbieżności między realizowanym, a zakładanym zakresem szkoleń, które zagrażałyby przygotowaniu pracowników US do obsługi podatników i płatników oraz że: (...) nie zgłaszano Dyrektorowi IAS potrzeby uruchomienia szkoleń uzupełniających w zakresie Polskiego Ładu.

(akta kontroli str. 12)

Organizowane w związku ze zmianami podatkowymi wprowadzanymi z Polskim Ładem szkolenia, poza zagadnieniami dotyczącymi podatku dochodowego od osób fizycznych²⁰ i prawnych, obejmowały zmiany w ustawie o podatku od towarów i usług,

¹⁷ Pięć szkoleń prowadzonych we wrześniu 2021 r. przez Ministerstwo Finansów w formie webinarów w temacie: Podatkowy restart gospodarki – pakiet dla biznesu, kolejne cztery webinary Ministerstwo Finansów zorganizowało w grudniu 2021 r. w zakresie zmian podatkowych w Polskim Ładzie.

¹⁸ Komórki SOB-Dział Obsługi Bezpośredniej, SKA-Dział Czynności Analitycznych i Sprawdzających, SPM-Referat Podatków Majątkowych i Sektorowych, SKP-Referat Kontroli Podatkowej, SER-Dział Rachunkowości, SEW-Dział Spraw Wierzytelnych, SKI-Referat Identyfikacji i rejestracji Podatkowej, SEE-Dział Egzekucji Administracyjnej, SPV-Dział Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług.

¹⁹ W tym pracowników działów: SOB, SKA, SPV, SEE, SKP.

²⁰ W tym opodatkowanych w formie karty podatkowej oraz od osób duchownych osiągających przychody z opłat otrzymywanych w związku z pełnionymi funkcjami o charakterze duszpasterskim.

ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej.

(akta kontroli str. 44-49)

Ponadto na stronie intranetowej Izby Administracji Skarbowej w Katowicach zamieszczono bazę wiedzy²¹ z zakresu Polskiego Ładu, zawierającą pisma Departamentu Podatków Dochodowych, Departamentu Orzecznictwa Podatkowego, broszury informacyjne Ministerstwa Finansów, prezentacje IAS oraz MF, wytyczne i instrukcje MF. Powyższe wytyczne oraz materiały były na bieżąco przesyłane do wiadomości i realizacji z IAS w Katowicach do urzędów skarbowych.

(akta kontroli str. 9-12, 415)

W związku ze zmianami podatkowymi wprowadzanymi ustawą Polski Ład w Urzędzie od 3 stycznia 2022 r. na sali obsługi klienta utworzono cztery stanowiska do obsługi podatników oraz udzielania informacji w zakresie Polskiego Ładu oraz uruchomiono system dyżurów telefonicznych do godziny 19:00²² – obsługiwane przez doświadczonych pracowników Działu Obsługi Bezpośredniej oraz Pierwszego Działu Czynności Analitycznych i Sprawdzających. Oddelegowano także jedną osobę - pracownika Działu Spraw Wierzycielskich do Krajowej Informacji Skarbowej celem wsparcia w zakresie udzielania informacji telefonicznej w sprawach Polskiego Ładu. Jak wskazała Naczelnik Urzędu: (...) *zrealizowane szkolenia wewnętrzne pozwoliły pracownikom tegoż Urzędu Skarbowego na podjęcie działań informacyjnych w zakresie Polskiego Ładu.*

(akta kontroli str. 8, 54-57, 416)

Od 1 stycznia 2022 r. Urząd aktywnie prowadził działalność informacyjną, w związku ze zmianami podatkowymi, na rzecz płatników, przedsiębiorców zatrudniających powyżej 100 osób, jednostek samorządu terytorialnego, pracowników oświaty, służb mundurowych oraz organizacji zrzeszających przedsiębiorców. Podjęta została również współpraca z lokalnymi mediami. W dniu 1 lipca 2022 r. przedstawiciel Urzędu uczestniczył w wywiadzie radiowym²³ w zakresie wprowadzanych Polskim Ładem zmian podatkowych oraz zorganizowany w tej tematyce został livechat²⁴.

(akta kontroli str. 50-61)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

²¹ Baza wiedzy obejmowała 71 plików dotyczących zmian podatkowych w zakresie ustawy Polski Ład. Dane zawarte na stronie na której zamieszczono linki do plików skazywały, że opublikowano je 13 stycznia 2022 r.

²² <https://www.radio90.pl/masz-problem-z-polskim-ladem-wyberz-sie-do-urzedu-skarbowego.html>

²³ <https://www.radio90.pl/od-1-lipca-zmiany-dla-czesci-podatnikow-urzed-skarbowy-w-rybniku-tlumaczy.html>

²⁴ W ramach działań informacyjnych <https://www.rybnik.com.pl/wiadomosci,porozmawiamy-w-rybnik-com-pl-o-niskich-podatkach-w-piatek-wideoczat,wia5-3266-52678.html>

2. Realizacja przez naczelnika urzędu skarbowego wybranych działań, w tym dotyczących rozliczenia zeznań za 2022 r., dokonywania nabycia sprawdzającego oraz wykorzystania instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości.

2.1. Badanie próby 20 skorygowanych zeznań podatkowych PIT złożonych za 2022 r.²⁵ wykazało, że nadpłatę wynikającą z zeznań złożonych w formie elektronicznej zwracano w terminach od czterech do 43 dni od dnia złożenia zeznania, tj. zgodnie z art. 77 § 2 pkt 1 oraz pkt 3 Ordynacji podatkowej. Jedno zeznanie z ww. próby zostało złożone w formie papierowej – zwrot nadpłaty nastąpił w terminie 55 dni od daty złożenia zeznania, tj. zgodnie z art. 77 § 2 pkt 3 Ordynacji podatkowej.

Spośród badanych zeznań podatkowych PIT²⁶ do 12 złożono korekty bez wezwania NUS (autokorekty podatnika); natomiast osiem korekt było złożonych po przeprowadzonych przez Urząd czynnościach sprawdzających. W jednym z ośmiu ww. przypadków podatnika wezwano do korekty zeznania po dziewięciu dniach od jego złożenia; zwrot nadpłaty nastąpił terminowo (16 dni od daty złożenia zeznania). W siedmiu pozostałych przypadkach wezwanie podatnika do złożenia korekty zeznania następowało na podstawie weryfikacji dokonanej po terminowej wypłacie nadpłaty. W przypadkach tych najczęściej występującą przyczyną złożenia korekty były błędnie wykazane: dochód, ulga termomodernizacyjna, ulga na dziecko, KRS organizacji pożytku publicznego bądź nieprawidłowo obliczona ulga dla seniora.

(akta kontroli str. 275)

Jak wyjaśniła Naczelnik Urzędu: (...) w zakresie zeznań złożonych w formie elektronicznej lub w formie papierowej, które zostały uznane za nieprawidłowe pod względem formalnym lub rachunkowym, pracownicy Działu Obsługi Bezpośredniej tworzyli codzienne raporty błędnych zeznań. Dokumenty te następnie codziennie przekazywane były do Pierwszego Działu Czynności Analitycznych i Sprawdzających. Pracownicy komórki czynności sprawdzających dokonywali czynności weryfikacyjnych (m.in. nadpłata, kwota do wpłaty) oraz przeprowadzali analizę pod kątem zasadności wezwania podatnika do złożenia korekty zeznania, ewentualnej poprawy zeznania złożonego w formie papierowej. W przypadku stwierdzenia zasadności wezwania podatnika pracownicy komórki czynności sprawdzających wzywali do złożenia korekty zeznania, poprawy zeznania złożonego w formie papierowej. Dodatkowo do Działu Rachunkowości Podatkowej przekazywane były informacje o zablokowaniu nadpłaty wynikającej z zeznania, tj. wprowadzenie informacji - zastosowanie wskaźnika BD na Centralnej Karcie Kontowej Podatnika, którego zeznanie uznane zostało za błędne. Zeznania ze wskaźnikiem BD podlegały systematycznemu monitorowaniu i weryfikowaniu przez pracowników komórek rachunkowości i czynności sprawdzających.

(akta kontroli str. 13)

Naczelnik Urzędu monitorowała liczbę oraz kwoty (w tym odsetki) nieterminowo zwróconych nadpłat wynikających ze złożonych przez podatników zeznań PIT. W 2023 r. nieterminowo zwrócono 12 nadpłat wynikających z zeznań PIT za 2022 r., co było liczbą prawie czterokrotnie niższą niż w poprzednim roku, w którym liczba nieterminowych nadpłat wyniosła 45. Łączna wartość nieterminowo zwróconych nadpłat z zeznań PIT za 2022 r. wyniosła 68,0 tys. zł, a z zeznań PIT za 2021 r. wartość ta była niższa o 54,5% i wyniosła 30,0 tys. zł.

²⁵ Próba obejmowała dziesięć spraw z największą kwotą nadpłaty oraz dziesięć spraw z kwotą nadpłaty od 2 tys. zł do 5 tys. zł na łączną wartość 567,3 tys. zł.

²⁶ W próbie znalazły się zeznania PIT36, PIT36L i PIT37.

Wśród zeznań PIT, których dotyczyły nieterminowe zwroty nadpłat, większość (zarówno zeznania PIT za 2021 r.²⁷, jak i za 2022 r.²⁸) stanowiły zeznania w formie elektronicznej.

(akta kontroli str. 44-49)

Naczelnik Urzędu wyjaśniła, że: (...) *monitorowanie terminowości realizacji zwrotów nadpłat zaksięgowanych na Centralnych Kartach Kontowych odbywało się poprzez codzienne sporządzanie raportu W.B.R. 4.18.D „Zestawienie zwrotów – oczekujące z odpisów”, raport dostępny w systemie Poltax2bPlus. Raport zawiera dane m.in. dotyczące złożenia zeznania rocznego, formularz dokumentu oraz ustawowy termin zwrotu. Sporządzany jest w formie papierowej i stanowi podstawę terminowej realizacji nadpłat przez pracowników Działu Rachunkowości Podatkowej.*

W celu zweryfikowania terminowości wypłat, z poziomu komórki rachunkowości, wykonywany jest codzienny raport zwrotów oczekujących z terminem zwrotu do aktualnej daty. Raport ten ma wyłącznie postać elektroniczną.

(akta kontroli str. 13)

Liczba nieterminowo zwróconych nadpłat wynikających ze złożonych zeznań PIT za 2022 r. stanowiła 0,01% wszystkich zeznań z wykazaną kwotą nadpłaty, natomiast kwota nieterminowo zwróconych nadpłat z zeznań za 2022 r. w stosunku do kwoty nadpłat wynikającej z zeznań z wykazaną kwotą nadpłaty w podatku PIT stanowiła 0,04%. Z tytułu nieterminowo zwróconych nadpłat Urząd wypłacał odsetki w wartości od 4 zł do 1,4 tys. zł. Łączna wartość wypłaconych odsetek z tytułu nieterminowego zwrotu nadpłaty wyniosła 2,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 306)

Wypłacone odsetki z tytułu nieterminowego zwrotu nadpłat wynikających z zeznań PIT obejmujących okres obowiązywania Polskiego Ładu wynikały w 10 przypadkach z przyczyn zawinionych przez Urząd, co przedstawiono szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 304-306)

2.2. W I i II półroczu 2022 r. i w I półroczu 2023 r. Urząd przeprowadził, odpowiednio: dwa, 95 oraz 24 nabycia sprawdzające, z czego odpowiednio: dwa, 61 oraz 10 zakończyły się notatką służbową. W II półroczu 2022 r. oraz w I półroczu 2023 r. odpowiednio 34 i 14 nabyć sprawdzających zakończyło się protokołem.

We wskazanym wyżej okresie grzywny w związku z nabyciami sprawdzającymi nałożono w II półroczu 2022 r., gdzie wystawiono 19 mandatów na łączną wartość 20,7 tys. zł oraz w I półroczu 2023 r., gdzie wystawiono sześć mandatów na łączoną wartość 5,5 tys. zł.

Według stanu na 31 lipca 2023 r. za II półrocze 2022 r. wpłacono lub wyegzekwowano z tytułu mandatów karnych wartość: 19,2 tys. zł (93% wartości wynikających łącznie z mandatów wystawionych w tym okresie); za I półrocze 2023 r. wpłacono lub wyegzekwowano 100% wartości wystawionych w tym okresie mandatów.

(akta kontroli str. 161-167)

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie dokonywane były nabycia sprawdzające w związku z przeprowadzonymi własnymi analizami oraz analizami systemowymi przygotowanymi przez Ministerstwo Finansów²⁹. W ramach zewnętrznych analiz Urząd otrzymywał zestawienia ze wskazaniem podmiotów do weryfikacji w ramach

²⁷ 95,6% - 43 zeznania PIT było złożonych w formie elektronicznej, a dwa w formie papierowej.

²⁸ 91,7% - 11 zeznań PIT było złożonych w formie elektronicznej, a jedno w formie papierowej.

²⁹ Analizy przekazywane do realizacji za pośrednictwem IAS w Katowicach

nabyć sprawdzających oraz zlecenia przeprowadzenia akcji mandatowych bez wskazań konkretnych podmiotów do weryfikacji³⁰.

Ponadto Urząd otrzymywał informacje o podatnikach, którzy mogą nie dokonywać ewidencjonowania sprzedaży przy użyciu kasy rejestrującej w ramach tzw. Krajowego Telefonu Interwencyjnego KAS³¹.

(akta kontroli str. 223-229)

Badaniu w toku niniejszej kontroli NIK poddano wszystkie czynności, jakie podjął Urząd w okresie od stycznia 2022 r. do maja 2023, w związku z poleceniami z Ministerstwa Finansów ze wskazaniem podmiotu do weryfikacji³², nabycia sprawdzające dokonywane w związku z informacją otrzymaną za pośrednictwem KTI³³ oraz wybrane nabycia sprawdzające dokonywane przez Urząd w ramach własnego rozpoznania³⁴.

(akta kontroli str. 223-225)

Dokonana przez Urząd weryfikacja podmiotów wskazanych przez Ministerstwo Finansów została przeprowadzona w wyznaczonych terminach³⁵; w ramach poszczególnych poleceń weryfikacji poddano wszystkich dziewięciu podatników wytypowanych przez Ministerstwo Finansów.

W wyniku podjętych czynności u żadnego z weryfikowanych podmiotów nie stwierdzono nieprawidłowości. W jednym przypadku podjęto nieskuteczną próbę przeprowadzenia nabycia sprawdzającego³⁶, w jednym przypadku dokonano zakupu kontrolowanego w wyniku, którego podatnik wystawił i wydał paragon fiskalny³⁷; w pozostałych przypadkach brak było możliwości przeprowadzenia nabycia sprawdzających ze względu na charakter prowadzonej przez podatnika działalności (pięć przypadków) albo brak prowadzenia przez nich sprzedaży detalicznej (dwa przypadki).

(akta kontroli str. 223-229)

W ramach weryfikacji zgłoszeń otrzymywanych za pośrednictwem KTI dokonano weryfikacji czterech zgłoszeń; weryfikacje otrzymanych zgłoszeń nastąpiły z naruszeniem punktu 3.4. Wytucznych Zastępcy Szefa Krajowej Administracji Skarbowej z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie nabycia sprawdzającego, tj. po upływie pięciu dni roboczych od ich otrzymania, co przedstawiono szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W przypadku dwóch zgłoszeń nabycia sprawdzające dotyczące usługi fryzjerskiej i gastronomicznej nie potwierdziły niewywiązywania się podatników z obowiązków ewidencjonowania sprzedaży na kasie fiskalnej; sporządzono w takich przypadkach protokoły zgodnie z art. 94t ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej. W dwóch pozostałych przypadkach przeprowadzono jedynie obserwacje, gdyż nie było możliwości przeprowadzenia nabycia sprawdzających; czynności udokumentowano adnotacjami służbowymi.

(akta kontroli str. 229, 235-272)

W przypadku dokonanych nabycia sprawdzających w wyniku analiz własnych badaniu poddano siedem nabycia sprawdzających dokonanych w okresie objętym kontrolą, w wyniku których nałożono na podatników grzywny w formie mandatów karnych.

³⁰ W okresie od stycznia 2022 r. do maja 2023 r. przeprowadzono pięć takich akcji, w wyniku których nałożono 21 mandatów karnych o łącznej wartości 18 050,0 zł.

³¹ Dalej: KTI.

³² Polecenia z dnia 11 stycznia 2022 r. oraz 4 maja 2022 r. dotyczące przeprowadzenia czynności weryfikacyjnych z wykorzystaniem narzędzia nabycia sprawdzających odpowiednio u trzech i sześciu podmiotów.

³³ W okresie od stycznia 2022 r. do maja 2023 r. były cztery takie zgłoszenia.

³⁴ Siedem nabycia sprawdzających zakończonych, w okresie objętym kontrolą, mandatami.

³⁵ Do 4 marca 2022 r. oraz do 7 czerwca 2022 r.

³⁶ Brak prowadzonej działalności gospodarczej.

³⁷ Dokonano nabycia za 15 zł. Z nabycia sprawdzającego sporządzono notatkę zawierającą wszystkie elementy zgodnie z art. 94s ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej.

W poddanych badaniu przypadkach naruszenia dotyczyły braku zaewidencjonowania sprzedaży na kasie rejestrującej kwot sprzedaży od 14 do 88 zł. Powyższe skutkowało nałożeniem mandatów karnych w wysokości od 800 do 1800 zł.

W przypadku poddanych badaniu nabyć sprawdzających, gdzie stwierdzono brak ewidencjonowania na kasie rejestrującej na najwyższe kwoty³⁸, sprzedaż dotyczyła usługi gastronomicznej, odzieży oraz stroika kwiatowego. Każde z dokonanych nabyć sprawdzających było poprzedzone wystawieniem zlecenia nabycia sprawdzającego ze wskazaniem limitu wydatków. W trakcie prowadzonych czynności sporządzano, na podstawie art. 94t ust. 1-3 ustawy o KAS protokół z nabycia sprawdzającego; sporządzano go w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden otrzymywał, wraz z pouczeniem o podstawowych prawach i obowiązkach, sprawdzany.

Sporządzone protokoły z nabycia sprawdzającego, w związku z naruszeniem obowiązku rejestrowania sprzedaży na kasie fiskalnej, nie zawierały kwot w pozycji dotyczącej kwoty należnego podatku od towarów i usług.

(akta kontroli str. 223-227)

Jak wyjaśniła kierownik Referatu Kontroli Podatkowej: (...) w momencie nakładania na podatnika kary grzywny w postaci mandatu karnego za brak zarejestrowania sprzedaży na kasie fiskalnej kontrolerzy nie mają wiedzy w zakresie, jaką stawkę podatku VAT stosuje podatnik do opodatkowania usługi czy towaru.

Co więcej przepisy ustawy o KAS przewidują obowiązek przyjęcia towaru i zwrotu zapłaconej kwoty w przypadku dokonanego nabycia sprawdzającego, a na przedłożonych protokołach z dnia 21 października 2022 r. oraz 8 marca 2023 r. dotyczących zakupu towarów widnieje informacja o tym, że sprzedawca przyjął zwracany towar oraz zwrócił otrzymaną zapłatę za zwracany towar.

Po nałożeniu grzywny na podatnika nie ma możliwości jego ponownego ukarania za to, że nie zaewidencjonował sprzedaży, za którą został nałożony na niego wcześniej mandat karny. Kontrolerzy w ramach prowadzonych czynności każdorazowo informują ukaranego o obowiązku ewidencjonowania sprzedaży na kasie rejestrującej.

NIK zwraca uwagę, że Naczelnik US nie zgłaszał Dyrektorowi IAS problemów dotyczących wypełnienia pozycji w protokołach z nabycia sprawdzającego (lub zapytania w zakresie zasadności ich wypełniania) dotyczącej kwoty VAT.

(akta kontroli str. 230-232, 417-418)

2.3. W okresie objętym kontrolą do Urzędu wpłynęło dziewięć protokołów tymczasowego zajęcia ruchomości³⁹ (trzy w I półroczu 2022 r., cztery w II półroczu 2022 r. oraz dwa w I półroczu 2023 r.). W jednym przypadku Naczelnik odmówił⁴⁰ zatwierdzenia tymczasowego zajęcia ruchomości. Dotyczyło to protokołu tymczasowego zajęcia znak: 458000-CZR-6.5063.29.2023 z dnia 16 maja 2023 r., w którym tymczasowo zajęto samochód ciężarowy. Odmowa zatwierdzenia tego protokołu była spowodowana wcześniejszym zajęciem tego pojazdu przez Naczelnika w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego.

(akta kontroli str. 89-92)

W wyniku badania wszystkich postępowań dotyczących zatwierdzania tymczasowych zajęć ruchomości, że wydawanie postanowień w tych sprawach, poza jednym przypadkiem opisanym w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, następowało zgodnie z przepisem art. 96n upea, tj. po otrzymaniu cyfrowego odwzorowania protokołu TZR.

³⁸ Wartości: 88 zł, 75 zł oraz 49 zł.

³⁹ Dalej: TZR.

⁴⁰ Postanowienie z dnia 16 maja 2023 r.

W ramach prowadzonych czynności Urząd ustalał, że wskazane w protokołach TZR należności są wymagalne, zobowiązania, w wyniku których dokonano zajęcia nie zostały wykonane i nie wygasły oraz nie udzielono ulg w ich spłacie. W ramach prowadzonych czynności ustalano również, czy ruchomości nie zostały wyłączone spod egzekucji ani od niej zwolnione oraz czy protokół TZR został sporządzony zgodnie z art. 94 zb ust. 2 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej.

W żadnym z poddanych badaniu przypadków zobowiązany nie złożył zażalenia na postanowienie w sprawie zatwierdzenia tymczasowego zajęcia ruchomości.

(akta kontroli str. 89-113)

Jak wyjaśniła pracownica Działu Egzekucji prowadząca sprawy związane z zatwierdzaniem protokołów TZR: (...) *po otrzymaniu w wersji elektronicznej protokołu tymczasowego zajęcia, niezwłocznie podejmowano czynności związane z weryfikacją tego, czy zajęcia nie zostały wykonane bądź nie wygasły albo nie udzielono ulg w zakresie ich spłaty. Każdorazowo weryfikowano również, czy przedmiot zajęcia nie jest wyłączony spod egzekucji bądź od niej zwolniony oraz czy protokół zawiera wszystkie elementy wymagane przez ustawę o KAS. Wszystkich weryfikacji dokonywano w systemach elektronicznych pozostających w dyspozycji urzędu.*

(akta kontroli str. 198)

Weryfikacji danych związanych z przedmiotem zajęcia oraz ich aktualności dokonywano przy wykorzystaniu systemów informatycznych: EGAPOLTAX 2.0.8 oraz aplikacji PB2plus.

(akta kontroli str. 213-215)

Przedmiotem zajęcia w ramach TZR był olej napędowy (siedem spraw) oraz automat bokser⁴¹ (jedna sprawa). Łączna kwota zaległości objęta egzekucją administracyjną wynikającą z protokołów TZR zatwierdzonych przez Naczelnika wynosiła 2 253,3 tys. zł⁴².

W związku z TZR nie uzyskano żadnych spłat zobowiązań wobec Urzędu.

(akta kontroli str. 89-92)

Jak wyjaśniła pracownica Działu Egzekucji prowadząca sprawy związane z zatwierdzaniem protokołów TZR: (...) *w wyniku zastosowania tymczasowego zajęcia ruchomości zobowiązani nie dokonali dobrowolnych wpłat należności objętych protokołem TZR oraz zajęte w ramach czynności ruchomości nie były przedmiotem sprzedaży. Zaległości wynikające ze wskazanych w protokołach TZR tytułach wykonawczych zostały, poza tytułami wykazanymi w protokole TZR 338000-CKR2.508.464.2022.1. z dnia 10 grudnia 2022 r., ściągnięte w wyniku zastosowanych w ramach prowadzonych postępowań egzekucyjnych środków egzekucyjnych takich jak: zajęcie wierzytelności oraz rachunku bankowego.*

(akta kontroli str. 198)

2.4 Pracownica Działu Egzekucji prowadząca sprawy związane z zatwierdzaniem protokołów TZR wyjaśniła: (...) *Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach nie określił dla tutejszego Urzędu celów dotyczących wykorzystania instytucji TZR. Do IAS przekazywane są jedynie informacje o liczbie zatwierdzonych i niezatwierdzonych protokołów TZR.*

(akta kontroli str. 197-199)

⁴¹ Automat do gier zręcznościowych, który mierzy siłę uderzenia.

⁴² Bez uwzględnienia TZR niezatwierdzonego o wartości: 52 2, tys. zł.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie obowiązywały mierniki stopnia realizacji celu, wynikające z kierunków działania i rozwoju KAS dotyczące obowiązków podatników w zakresie ewidencjonowania sprzedaży na kasach fiskalnych:

- za 2022 rok - weryfikacja realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych, dla celu: Uszczelnienie systemu podatkowego, tj. Raport z realizacji kierunków działania i rozwoju KAS według stanu na 31.12.2022 – Lp.11 Wskaźnik: Weryfikacja realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych (1.5.2.)⁴³;

- za I półrocze 2023 roku - weryfikacja realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych w trybie nabycia sprawdzającego, dla celu: Wzrost skuteczności i efektywności poboru należności podatkowych w wyniku działalności pionu kontroli KAS – dane dotyczące realizacji miernika wynikają z Załącznika nr 9 Tabela nr 3⁴⁴.

Poza wskazanymi miernikami, wynikającymi z kierunków działania i rozwoju KAS na rok 2022 lub 2023, Urząd realizował za 2022 r. wewnątrznie ustalony miernik dotyczący weryfikacji realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych z wykorzystaniem nabyć sprawdzających.

(akta kontroli str. 14-15, 187-193)

W zakresie zakładanych przez IAS w Katowicach dla Urzędu mierników dotyczących realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych za okres objęty kontrolą Urząd wykonał plan za wyjątkiem przypadku opisanego poniżej.

W 2022 r. planowanie celów weryfikacji ww. obowiązków obejmowało poszczególne kwartały tego roku, gdzie w Planie działalności IAS w Katowicach wskazano odpowiednio liczbę weryfikacji narastająco: 178, 357, 535 oraz 713. Urząd wykonał plan, przeprowadzając, odpowiednio: 182, 535, 604 oraz 737.

Ponadto Urząd na 2022 r. przyjął do realizacji indywidualny wskaźnik dla nabyć sprawdzających, który wykonał w 161,7% (dokonano 97 nabyć sprawdzających z zakładanych 60).

Plan za I półrocze 2023 r. przewidywał dokonanie 22 nabyć sprawdzających, Urząd wykonał plan w liczbie 24. .

(akta kontroli str. 187-193)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Odnosnie do zeznań podatkowych złożonych w zakresie podatku PIT w 2022 r., w 10 przypadkach zwrot nadpłaty nastąpił z przyczyn zawinionych przez Urząd po terminie określonym w art. 77 § 1 pkt 5a ustawy Ordynacja podatkowa, tj. w terminie 45 dni od ich złożenia.

Powyższe nastąpiło w przypadku zeznań złożonych za 2022 r. przez podatnika:

- 1) XXXX2640 – (e)zeznanie PIT-37; zwrot nadpłaty z opóźnieniem dwóch dni⁴⁵,
- 2) XXXX4239 – (e)zeznanie PIT-37; zwrot nadpłaty z opóźnieniem 16 dni⁴⁶,

⁴³ Korekta nr IV (ostatnia) przekazana pismem znak UNP:2401-22-207706 z dnia 16 września 2022 r.

⁴⁴ Korekta nr IV (ostatnia) przekazana pismem z dnia UNP:2401-23-173686 z dnia 2 sierpnia 2023 r.

⁴⁵ Kwota odsetek: 20 zł.

⁴⁶ Kwota odsetek: 4 zł.

- 3) XXXX9172 – (e) zeznanie PIT-37; zwrot nadpłaty po terminie 36 dni⁴⁷
- 4) XXXX0281 – (e) zeznanie PIT-36; zwrot nadpłaty z opóźnieniem jednego dnia⁴⁸,
- 5) XXXX5513 - (e) zeznanie PIT-37; zwrot nadpłaty z opóźnieniem jednego dnia⁴⁹,
- 6) XXXX8794 - (e) zeznanie PIT-37; zwrot nadpłaty z opóźnieniem 10 dni⁵⁰,
- 7) XXXX5757 - (e) zeznanie PIT-37; zwrot nadpłaty z opóźnieniem czterech dni⁵¹,
- 8) XXXX1671 - (e) zeznanie PIT-36L; zwrot nadpłaty z opóźnieniem 24 dni⁵²,
- 9) XXXX9757 - (e) zeznanie PIT-36; zwrot nadpłaty z opóźnieniem 15 dni⁵³,
- 10) XXXX2898 - (e) zeznanie PIT-36; zwrot nadpłaty z opóźnieniem 30 dni⁵⁴.

(akta kontroli str. 304-306)

Kierownik Działu Rachunkowości (SER) wskazała, że przyczyną opóźnień w zwrotach tych nadpłat było niedopatrzenie terminu zwrotu.

(akta kontroli str. 306)

W przypadku zeznania za 2022 r. podatnika XXXX9172 - (e) zeznanie PIT-37; zwrot nadpłaty z opóźnieniem 36 dni⁵⁵, jako przyczynę zwrotu nadpłaty z opóźnieniem Kierownik wskazała błędne przeksięgowanie na nieistniejącą zaległość.

(akta kontroli str. 304-306)

W zakresie przyczyn zaistniałych wyżej nieprawidłowości Naczelnik Urzędu powołała się na wyjaśnienia i dokumenty przekazane przez Kierownika Działu Rachunkowości.

(akta kontroli str. 392)

W stosunku do wszystkich 10 przypadków zwrotów nadpłat podatku z opóźnieniem Naczelnik Urzędu, zgodnie z pkt III.4.3.5. Wytycznych do organizacji prac urzędów skarbowych w zakresie obsługi zeznań podatkowych dla podatku dochodowego od osób fizycznych za 2022 rok z grudnia 2022 r., wszczęła postępowania wyjaśniające w celu ustalenia przyczyn i osób winnych przekroczenia terminu zwrotu nadpłaty.

(akta kontroli str. 306-388)

2. Weryfikacje czterech zgłoszeń dotyczących obowiązku ewidencjonowania sprzedaży na kasie rejestrującej, jakie Urząd otrzymał za pośrednictwem KTI KAS w okresie od stycznia 2021 r. do maja 2022 r., nastąpiły z naruszeniem punktu 3.4. Wytycznych Zastępcy Szefa KAS z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie nabycia sprawdzającego, tj. po upływie pięciu dni roboczych od daty ich zgłoszenia w systemie KTI KAS.

W okresie od stycznia 2022 r. do maja 2023 r., w związku z brakiem realizowania obowiązku ewidencjonowania sprzedaży na kasie rejestrującej, wpłynęły zgłoszenia nr: 12283/2022 z dnia 6 października 2022 r., 13378/2022 z dnia 1 listopada 2022 r., 13490/2022 z dnia 3 listopada 2022 r. oraz 04024/2023 z dnia 5 kwietnia 2023 r. Realizacja wskazanych zgłoszeń nastąpiła odpowiednio w dniach: 24 lipca 2023 r., 9 grudnia 2022 r., 20 lipca 2023 r., 14 kwietnia 2023 r., tj. po upływie odpowiednio: 199, 27, 178 i 6 dni roboczych od wypływu zgłoszenia.

⁴⁷ Kwota odsetek: 4 zł.

⁴⁸ Kwota odsetek: 52 zł.

⁴⁹ Kwota odsetek: 5 zł.

⁵⁰ Kwota odsetek: 54 zł.

⁵¹ Kwota odsetek: 63 zł.

⁵² Kwota odsetek: 1 357 zł.

⁵³ Kwota odsetek: 167 zł.

⁵⁴ Kwota odsetek: 48 zł.

⁵⁵ Kwota odsetek: 4 zł.

Powyższe skutkowało przekroczeniem terminów do realizacji zgłoszeń, których źródłem był system KTI KAS odpowiednio o: 194, 22, 173 i 1 dni roboczych.

(akta kontroli str. 229,235-273)

Jak wyjaśniła Kierownik Pierwszego Działu Czynności Analitycznych i Sprawdzających (SKA-1): (...) *opóźnienia przy weryfikacji zgłoszeń w systemie KTI KAS wyniknęły z przeoczenia zgłoszeń dotyczących prawidłowości ewidencjonowania sprzedaży na kasach rejestrujących, które znajdowały się pośród zgłoszeń dokonywanych w innych zakresach.*

(akta kontroli str. 233-234)

Powyższe potwierdziła Naczelnik Urzędu, wskazując jednocześnie, że: (...) *podjęte zostały działania mające na celu usunięcie stwierdzonej nieprawidłowości. Wszystkim pracownikom Pierwszego Działu Czynności Analitycznych i Sprawdzających oraz Referatu Kontroli Podatkowej przypomniane zostały obowiązki wynikające z Wytocznych Zastępcy Szefa KAS z 31 grudnia 2021 roku w sprawie nabycia sprawdzającego.*

(akta kontroli str. 392)

3. Wydanie postanowienia nr 338000-CZR2.508.464.2022.1. z dnia 10 grudnia 2022 r. o zatwierdzeniu TZR przez Naczelnika Urzędu nastąpiło niezgodnie z art. 94z ust. 2 ustawy o KAS⁵⁶, w związku z art. 96n § 1 pkt 1 upea⁵⁷, tj. po upływie 96 godzin od jego sporządzenia. Wskazany wyżej protokół TZR został sporządzony (podpisany przez funkcjonariusza dokonującego tego zajęcia) w dniu 10 grudnia 2022 r. o godzinie 00:17, a zatwierdzenie (TZR) nastąpiło postanowieniem wydanym w dniu 14 grudnia 2022 r. o godzinie 14:10, tj. po upływie 109 godzin i 53 minut od podpisania protokołu TZR przez funkcjonariusza dokonującego tego zajęcia, czyli po upływie maksymalnego terminu, do upływu którego mogło trwać TZR).

Powyższe wpłynęło bezpośrednio na niezetelność informacji wykazywanych w Ankiecie dla organów egzekucyjnych⁵⁸, przekazanej w dniu 3 stycznia 2023 r. do IAS w Katowicach (wiersz nr 8 dotyczący liczby przypadków zatwierdzenia protokołu TZR z przekroczeniem terminu 96 godzin od jego podpisania).

(akta kontroli str. 89-160, 205)

Jak wyjaśniła pracownica Działu Egzekucji prowadząca sprawy związane z zatwierdzaniem protokołów TZR: (...) *Fakt, że dokonano zatwierdzania tego protokołu TZR po upływie 96 godzin wyniknął z niedopatrzenia. Wskazała również, że (...) ten protokół został wysłany do urzędu w sobotę 10 grudnia 2022 r. o godzinie 01:27. W dniu 12 grudnia 2022 r. o godzinie 07:29 został ponownie wysłany protokół TZR do urzędu uzupełniony o nr sprawy prowadzącego sprawę pracownika Śląskiego Urzędu Celno - Skarbowego oraz skany zdjęć zajętej ruchomości. (...) w tej sprawie pojawił się problem związany w oświadczeniem zobowiązanego w zakresie statusu własności zajętej ruchomości, o której wyjaśniał zobowiązany funkcjonariuszowi UCS w Katowicach; wskazał, że ruchomość nie jest jego. (...). Mając na uwadze powyższe, staraliśmy się ustalić stan faktyczny, aby dokonać zatwierdzenia bądź odmowy zatwierdzenia tego protokołu. (...). W dniu 6 września 2023 r. wystąpiliśmy do organu*

⁵⁶ Zgodnie z którym, tymczasowe zajęcie ruchomości nie może trwać dłużej niż 96 godzin od chwili podpisania protokołu tymczasowego zajęcia ruchomości przez funkcjonariusza dokonującego tego zajęcia.

⁵⁷ W czasie trwania tymczasowego zajęcia ruchomości po otrzymaniu odzworowania cyfrowego protokołu tymczasowego zajęcia ruchomości zgodnie z art. 94zd ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej organ egzekucyjny wydaje postanowienie o: 1) zatwierdzeniu w całości tymczasowego zajęcia ruchomości w egzekucji administracyjnej prowadzonej przez ten organ na podstawie tytułu wykonawczego wskazanego w protokole tymczasowego zajęcia ruchomości, jeżeli: a) nie wykonano, nie umorzono, nie stwierdzono wygaśnięcia albo nieistnienia obowiązku, nie odroczone terminu wykonania obowiązku albo nie rozłożono na raty spłaty należności pieniężnych,

b) tymczasowo zajęte ruchomości nie zostały wyłączone spod egzekucji lub od niej zwolnione,

c) protokół ten został sporządzony zgodnie z art. 94zb ust. 2 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej.

⁵⁸ Dalej: Ankieta.

wyższego stopnia z wnioskiem o podjęcie postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności postanowienia o zatwierdzeniu tego protokołu TZR w związku z tym, że zostało one wydane bez postawy prawnej. Dnia 07.09.2023 roku zostało wydane przez organ nadzoru zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności wydanego przez Urząd Skarbowy w Rybniku postanowienia o zatwierdzeniu protokołu TZR.

(akta kontroli str. 197-199)

Powyższe potwierdziła Naczelnik Urzędu.

(akta kontroli str. 391-392.)

W trakcie prowadzonej kontroli NIK pozyskano i przedłożono do akt kopię umowy najmu przedmiotu wskazanego w protokole TZR, z którego wynikało, że właścicielem automatu do gier zręcznościowych był inny podmiot niż ten, u którego zastosowano TZR.

(akta kontroli str. 204)

W trakcie prowadzonej kontroli Dyrektor IAS wydał postanowienie, w którym stwierdził nieważność postanowienia o zatwierdzeniu ww. protokołu TZR nr 338000-CZR2.508.464.2022.1. z dnia 10 grudnia 2022 r. ze względu na wydanie postanowienia po upływie czasu trwania TZR.

(akta kontroli str. 200-202, 207-212)

W zakresie braku wskazania w Ankiecie przekazywanej do IAS w Katowicach liczby postanowień dotyczących zatwierdzenia protokołu TZR z przekroczeniem 96 godzin od ich podpisania, pracownica Działu Egzekucji prowadząca sprawy związane z zatwierdzaniem protokołów TZR wyjaśniła, że: (...) *nie wykazano takiego postanowienia w tej ankiecie, gdyż na moment jej sporządzenia nie zauważono, że postanowienie wydane jest z opóźnieniem.*

(akta kontroli str. 199)

Naczelnik Urzędu wyjaśniła, że: (...) *w ankiecie dla organów egzekucyjnych za okres obejmujący grudzień 2022 roku nie wykazano, że powyższe postanowienie o zatwierdzeniu protokołu TZR zostało wydane po upływie 96 godzin, gdyż na ten moment nie byliśmy tego świadomi.*

(akta kontroli str. 392)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd na bieżąco monitorował prawidłowość składanych przez podatników zeznań PIT za 2022 r. W 10 przypadkach na 80 367 (0,01%) stwierdzono, że wynikająca z zeznań PIT za 2022 r. nadpłata została zwrócona z opóźnieniem wynikającym z winy urzędu, co skutkowało wypłatą odsetek w łącznej kwocie 1,8 tys. zł.

W jednym na dziewięć poddanych badaniu przypadków wydanie postanowienia o zatwierdzeniu tymczasowego zajęcia ruchomości nastąpiło niezgodnie z przepisami art. 96n § 1 pkt 1 upea w zw. z art. 94z ust. 2 ustawy o KAS, tj. po upływie terminu 96 godzin do momentu podpisania protokołu TZR przez funkcjonariusza dokonującego tego zajęcia. Prawidłowo dokumentowano nabycia sprawdzające, które odbywały się w terminach wskazanych przez IAS w Katowicach w ramach akcji mandatowych, przy czym weryfikacja zgłoszeń wpływających do Urzędu za pośrednictwem Krajowego Telefonu Interwencyjnego następowała z opóźnieniem od jednego do 194 dni od daty zgłoszenia w systemie KTI KAS.

Urząd osiągnął planowany poziom wartości mierników stopnia realizacji celów wyznaczonych przez Dyrektora IAS w Katowicach, dotyczących weryfikowania obowiązków podatników w zakresie ewidencjonowania sprzedaży na kasach rejestrujących.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

Podjęcie działań w celu zapewnienia dochowywania terminów: zwrotów nadpłat, prowadzenia czynności weryfikacyjnych zgłoszeń z KTI oraz wydawania postanowień o zatwierdzeniu TZR.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 27 października 2023 r.

Kontroler

Jacek Kordanowski
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach